

FUGLELIVET PAA VEJLERNE I HAN-HERRED

AF

VAGN HOLSTEIN

De fleste danske Ornithologer betragter sikkert Vestjylland — fra Fiil Sø i Syd til Nissum Fjord i Nord — som vore Rørhøges og vore Svømme- og Vadefugles Paradis, og det er i og for sig ganske naturligt, at en saadan Opfattelse gør sig gældende, da denne Landsdels mange herlige Fuglesteder (Fiil Sø, Tipperne, Klægbanken, Stadil Fjord, Husby Sø og Nissum Fjord for at nævne de vigtigste), der frembyder saa afvekslende Naturforhold, at enhver af de nævnte Fuglegrubbers Ynglekrav — hvor forskellige de end er — kan opfyldes, igennem en lang Aarrække Gang paa Gang har været gjort til Genstand for omhyggelige ornithologiske Undersøgelser, hvis Resultater er blevet offentliggjort, dels gennem Fagskrifter og Bøger, dels gennem afholdte Foredrag.

Det vil derfor sikkert virke overraskende for mange at erfare, at der indenfor vort Lands Grænser findes et andet Omraade, som hvad Fuglerigdom angaar, saavel i Arts- som i Individantal, fuldt ud staar paa Højde med Vestjyllands berømte Fuglesteder, og som for Iagttageren tilmed har den store Fordel, at det kan maales i Tønder Land, hvor Vestkystomraadet maa maales i Kvadratkilometer. Dette Omraade, som efter min Mening er vort Lands rigeste og interessanteste Fuglested, er Vejlerne i Han-Herred.

Da der i den foreliggende ornithologiske Litteratur kun findes rent fragmentariske Meddelelser om Vejlernes Fugleliv, formoder jeg, at det vil kunne paaregne nogen Interesse, naar jeg nu fremkommer med en nogenlunde fyldig Oversigt over Vejlernes Fugleliv i Yngletiden. Mine iagttagelser stammer fra Aarene 1928, 1929 og 1931. Sammen med en Del andre Ornithologer, nemlig Kontorchef A. KOEFOED, Forretningsfører KLINGE, Højesteretsdommer THORUP m. fl., har jeg de nævnte Aar besøgt Vejlerne i de allerførste Dage af Juni. Hvert Besøg har kun strakt sig over

2—4 Dage og i 1928 desuden en enkelt Dag i Juli Maaned, saa dels paa Grund af de ensartede Tidspunkter for Besøgene, dels paa Grund af disses Kortvarighed, kan nedenstaaende Liste over de iagttagne Fuglearter selvfølgelig ikke gøre Fordring paa at være komplet, men maa betragtes som et Grundlag, hvorpaa der efterhaanden kan bygges videre. Cand. med. B. LØPPENTHIN besøgte Vejlerne de sidste Dage af Maj 1927, og hans Optegnelser fra dette Besøg er velvilligst blevet mig overladt til Brug, og i det følgende er Oplysninger hentede herfra mærket med (B. L.).

Vejlerne, en Fællesbetegnelse for de store Eng- Sump- og Søarealer som fra Limfjorden strækker sig mod Nord op i Vester Han-Herred, fremtraadte oprindelig som Fjordarme af Limfjorden, nærmere betegnet fra Løgstør Bredning.

Efter Midten af forrige Aarhundrede, da Inddæmnings- og Udtørningsmanien rasede her i Landet, blev disse Fjordarme ogsaa gjort til Genstand for et storstilet Inddæmningsprojekt, og et Aktieselskab med engelsk Kapital paabegyndte Arbejdet. At skrive Vejlernes Inddæmningshistorie vil imidlertid føre for vidt; her skal blot nævnes, at den rummer de sædvanlige Faser: Uforudsete Hindringer, skuffede Forventninger angaaende de indvundne Arealers Bonitet, Dæmningsbrud (1874) hvorved de tør-lagte Arealer atter løb fulde af Vand, samtidig med at Pengekassen efterhaanden løb tør, o. s. v., o. s. v. Som et Monument over de mange skuffede Forhaabninger ses endnu den Dag i Dag Tagene af en hel Gaard, som rager op over Vandet i Tømmerby Fjord, et Vidnesbyrd om, at Udgifterne ved Vejlernes totale Afvanding i det lange Løb oversteg de Fordele, som kunde indvindes.

Saaledes som Vejlerne fremtræder i Dag, maa de, bedømt ud fra et Inddæmningssynspunkt, siges kun at være halvvejs vellykkede, hvorimod de, set med en Ornithologs Øjne, kan rose sig af at være enestaaende i vort Land.

Vejle-Arealet, som ialt omfatter c. 8000 Tdr. Ld., deles naturligt i to Afdelinger, en vestlig og en østlig, adskilt ved et højere liggende Terrain, det saakaldte Hannæs med Skaarup Odde i Øst. Den vestlige Del, regnet fra Limfjorden mod Nord, bestaar af Østerild Fjord, Vesløs Vejle og Tømmerby Fjord, medens den østlige Del, ligeledes regnet fra Syd til Nord, bestaar af Bygholm Vejle, Selbjerg Vejle og Lund Fjord.

De forskellige Vejlers Karakter er meget afvekslende. Der findes store, flade Strækninger nærmest Limfjorden af fuld-

stændig Strandengkarakter. Længere mod Nord bliver Engene mere sumpede og som Følge deraf med mere frodig Græsvækst. Andre Partier, som f. Eks. Tømmerby Fjord og den vestlige Del af Selbjerg Vejle, fremtræder som lavvandede Søer omgivet af mægtige Rørskove, og lignende Terrainer findes ogsaa, om end i mindre Maalestok, paa Vesløs Vejle, paa den vestlige Del af Bygholm Vejle og Øst for Afløbskanalen fra Lund Fjord. Endelig er der Lund Fjord, der fremtræder som en stor, aaben Indsø med kun forholdsvis sparsomme Rørbevoksninger langs Bredderne. Naar saa dertil kommer, at der overalt findes mange større og mindre Kanaler og Vandhuller, vil man kunne forstaa, at et mere afvekslende Terrain, indenfor et saa forholdsvis begrænset Omraade, kan man næppe tænke sig.

Inden jeg gaar over til Omtalen af Vejlernes Fugleliv, skal blot bemærkes, at mine Besøg væsentligst har omfattet det østlige Vejleparti, som efter min Mening er langt det interessanteste og fuglerigeste. De vestlige Vejler har jeg kun besøgt een Gang; men til Gengæld stammer LØPPENTHIN'S Optegnelser udelukkende herfra. Naar der i det følgende ikke nævnes andet, kan man gaa ud fra, at Iagttagelserne stammer fra de østlige Vejler.

Krikand, *Anas c. crecca*, almindelig som ynglende. Omkring 1. Juni ser man Arten optræde dels parvis, dels i Smaaflokke paa 5—6 Individuer. 2. Juni 1928 fandtes en Rede med 10 Æg paa et Stykke lyngklædt Mark paa Skaarup Odde, kun c. 100 m fra en Bondegaard.

Atling, *Anas querquedula*. Denne Art kan som Ynglefugl i Talrigheid mindst sidestilles med Krikanden.

Pibeand, *Anas penelops*, bemærkedes første Gang 15. Juli 1928, idet jeg nævnte Dag saa adskillige ♂♂ og ♀♀ flyve over Selbjerg Vejle. Ved Besøget de første Dage af Juni 1931 saas atter enkelte Smaaflokke.

Spidsand, *Anas a. acuta*, hører aabenbart til Vejlernes sjældnere Andearter. I 1928 saas enkelte Par, som navnlig opholdt sig i Limfjorden ud for Bygholm Vejle.

Stokand, *Anas p. platyrhyncha*. Vejlernes talrigste Yngleand. At danne sig et Skøn over Antallet af ynglende Par er vanskeligt; men det beløber sig sikkert til flere Hundrede Par. Omkring 1. Juni ses Stokænder overalt. Flokke af Andrikker paa 20—30 og flere letter hvert Øjeblik fra Rørtækningernes »Klarer«, og rundt om paa de delvis tørre Enge ses samtidig andre store

Flokke, som sidder og soler sig. De fleste ♀♀ har sikkert paa dette Tidspunkt Ællinger; men dog er det ikke ualmindeligt at se Reder dels med endnu ikke fuldtallige Kuld, dels med mere eller mindre rugede Æg. Adskillige Reder med Æg blev 3. Juni 1928 fundet paa Engene i Selbjerg Vejle.

Skeand, *Spatula clypeata*. Som ynglende kommer den sikkert meget nær op imod Stokanden i Talrighed. Ogsaa af denne Art ses c. 1. Juni meget store Flokke af ♂♂, men samtidig træffes Arten ogsaa parvis, og 3. Juni 1928 blev adskillige Reder med Æg fundet paa Engene i Selbjerg Vejle.

Gravand, *Tadorna tadorna*. Ikke sjælden. Ses ofte færdes paa Engene langt fra Limfjorden; men hyppigst træffes Arten vadende paa Fladvandet i Fjorden Syd for Bygholm Vejle. — Huller, der med største Sandsynlighed var beboet af Gravænder, saas i Dæmningen mellem Østerild Fjord og Arup Enge (B. L.).

Troldand, *Nyroca fuligula*. Flokke paa 6—8 Individuer iagttoges ofte. Sandsynligvis ynglende (B. L.). — Mærkelig nok har jeg ved mine Besøg paa Vejlerne ikke set denne Art.

Bjergand, *Nyroca m. marila*. 2. Juni 1928 saas et Par — ♂ og ♀ — flyve over den vestlige Del af Selbjerg Vejle. 6. Juni 1929 saas 4 ♂♂ og 1 ♀ flyve sammen over den sydlige Del af Bygholm Vejle.

Taffeland, *Nyroca ferina*, er meget talrig som ynglende. Kappes med Skeanden om at være Vejlernes næsttalrigste Yngleand. Omkring 1. Juni ses dels store Flokke af ♂♂, dels Par for hvem Æglægningen øjensynlig ikke er tilendebragt. I 1928 saas 1. Juni et Kuld smaa Ællinger og 10. Juni en Rede med 8 Æg. Sidstnævnte laa paa en Tagrørstue omgivet af ret dybt Vand.

Hvinand, *Bucephala c. clangula*. 2 ♂♂ og 2 ♀♀ iagttoges sammen i Østerild Fjord 30. Maj 1927 (B. L.).

Toppet Skallesluger, *Mergus s. serrator*. 2. Juni 1928 saas to ♂♂ flyve over Selbjerg Vejle, og 3. Juni s. A. iagttoges et Par paa Bygholm Vejle. — 2 Par holdt til ved Østerild Fjord i 1927 (B. L.).

Graagaas, *Anser a. anser*. At denne Gaaseart yngler paa Selbjerg Vejle er hævet over enhver Tvivl, selvom jeg ikke har noget Redefund at opvise. Inspektør paa Vejlerne, WELLING-NIELSEN, har meddelt mig, at der flere Gange i de senere Aar af den omboende Befolkning er plyndret Gaasereder i Selbjerg

Vejle, og Æggene er blevet udruget af tamt Fjerkræ. Ved alle mine Besøg paa Selbjerg Vejle har jeg iagttaget Arten, f. Eks. 1. Juni 1928, da tre Flokke paa 6, 12 og 14 gik og græssede paa Engene. 3. Juni 1928 hørtes Graagæs gække i de tætte Rør om Selbjergsøen, og senere saas 6 lette ved Søens østlige Bred. Ogsaa i 1929 og 1931 saas og hørtes Gæssene paa samme Sted. Paa en Dæmning, som gaar ud gennem Rørskoven paa Selbjergsøens Sydside, har de aabenbart deres faste Nattekvarter. Her findes altid en Mængde fældede Fjer og fuldt op af Ekskrementer. — B. L. traf ikke denne Art.

Sorthalset Lappedykker, *Podiceps n. nigricollis*. I Selbjergsøen og den sydlige Del af Lund Fjord er den almindelig som ynglende.

Rødhalsset Lappedykker, *Podiceps g. griseigena*. Ogsaa denne Art yngler de samme Steder som ovennævnte.

Toppet Lappedykker, *Podiceps c. cristatus*. Almindelig som ynglende de samme Steder som de to andre Lappedykkerarter. Ejendommeligt for denne Art er det, at man saa ofte ser den flyve. Færdes man paa den vestlige Del af den Dæmning, som skiller Bygholm fra Selbjerg Vejle, vil man stadig se Toppede Lappedykkere flyve over, snart fra Nord mod Syd, snart den modsatte Vej. Flugtbilledet er meget karakteristisk og gør Fuglen let kendelig selv paa stor Afstand. Hvorfor disse talrige Flyvture foretages, er jeg ikke helt klar over, men jeg formoder, at de staar i Forbindelse med Fuglens Ernæringsforhold. Flugten er hurtig, retlinet og tilsyneladende meget maalbevidst, og jeg er kommet paa den Tanke, at Lappedykkerne muligvis driver regelmæssig Fiskefangst i Limfjorden, da det altid er i Retning mod den eller fra den, man ser dem flyve. — Arten yngler ogsaa almindeligt i Distriktets vestlige Del (B. L.).

Plettet Rørvagtel, *Porzana p. porzana*. Iagttaget ved Vesløs Vejle 29. Maj 1927 (B. L.).

Vandrikse, *Rallus a. aquaticus*. Jeg hørte den 3. Juni 1928 i Rørene paa Selbjerg Vejle. Er sikkert ikke sjælden, men unddrager sig paa Grund af sin skjulte Levevis let Iagttagelse ved et flygtigt Besøg. Det samme gælder sikkert ogsaa den Plettede Rørvagtel. — 29. Maj 1927 fandtes en Rede med (af Krager?) ituhakkede Æg ved Lønnerup Fjord, Vest for Østerild Fjord (B. L.).

Rørhøne, *Gallinula c. chloropus*. Øjensynlig ikke særlig tal-

rig. Selv har jeg ikke bemærket Arten, men 28. Maj 1927 blev en Rede med 10 varme Æg fundet ved Østerild Fjord (B. L.).

Blishøne, *Fulica a. atra*, er Karakterfugl for Vejlerne. Træffes overalt, hvor der blot er Vand; ja, ofte ser man den færdes helt inde paa de mere fugtige Enge. Reder træffer man paa de mest forskellige Steder. Hyppigst naturligvis i de mere tætte Rørtykkninger; men ogsaa paa Engenes fugtigste Partier, hvor Tagrørene vokser meget spredt og kun er knæhøje, og hvor Vandstanden ofte kun er 8—10 cm, træffer man paa mange Reder; og morsomt ser det ud, naar man paa et saadant Sted overrasker et Kuld spæde Unger, og de, deres Natur tro, paa dette lave Vand forsøger at skjule sig ved Dykning. Uvilkaarlig kommer man til at tænke paa Strudsen, der stikker Hovedet i en Busk for at skjule sig. Omkring 1. Juni ses en Mængde Unger i alle Størrelser, men der findes ogsaa mange Reder med Æg, sandsynligvis omlagte Kuld, da Antallet af Æg i disse Reder sjældent overstiger 4—6. Disse Reder er saa godt som uden Undtagelse bygget af friske, grønne Siv- og Rørstumper.

Vibe, *Vanellus vanellus*, er selvfølgelig en særdeles talrig Ynglefugl paa Vejlerne; men da Parrene findes nogenlunde jævnt fordelt overalt paa Engene, hvor der blot er tørt nok, til at Reden kan anbringes, undervurderer man let deres Antal. Adskillige Reder med Æg ses endnu c. 1. Juni, selv om de fleste Par gaar med Unger paa højest forskellige Alderstrin.

Almindelig Præstekrave, *Charadrius h. hiaticula*. Uden at kunne kaldes særlig talrig, yngler dog adskillige Par paa de Engstrækninger, som ligger nærmest Limfjorden, og som mest har den sædvanlige Strandengs-Karakter. Paa Sandene Syd for Dæmningen, som skiller Bygholm Vejle fra Limfjorden, ses den almindeligt.

Stenvender, *Arenaria i. interpres*. Ved Besøget i Juni 1929 saas en gl. ♂ ved et Vandhul paa Bygholm Vejles sydøstlige Hjørne.

Strandskade, *Hematopus o. ostralegus*, yngler ret almindeligt, uden dog at være særlig talrig. Træffes ofte langt fra Stranden.

Smaaspove, *Numenius p. phaeopus*. 1. Juni 1928 trak et enligt Eksempel mod Nord over Selbjerg Vejle.

Lille Kobbersneppe, *Limosa l. lapponica*. 1. Juni 1928 opholdt en stor Flok sig ved Limfjorden udfor Bygholm Vejle.

Sorthalet Kobbersneppe, *Limosa l. limosa*. Yngler saavel paa Bygholm som paa Vesløs Vejle, talrigst paa førstnævnte Sted. I 1928 opgjorde jeg Antallet af ynglende Par paa Bygholm Vejle til 15—20 og paa Vesløs Vejle til 4—5. Omkring 1. Juni har sikkert de fleste Par Unger. 1. Juni 1928 saas paa Bygholm Vejle en halv voksen Unge svømme over en bred og dyb Kanal. Inspektør WELLING-NIELSEN meddelte mig i 1929, at Kobbersneppersnes Indvandring til Vejlerne er af forholdsvis ny Dato, næppe mere end en halv Snes Aar gammel.

Mudderklire, *Actitis hypoleuca*. I 1928 saas adskillige ved Kanaler og Vandhuller paa Bygholm og Selbjerg Vejler, sikkert Fugle som har været paa Vandring mod Nord.

Tinksmed, *Tringa glareola*. Dens smukke og karakteristiske Parringsjodlen høres ikke sjældent. 3. Juni 1928 gik et Par med halvvoksne Unger ved et Vandhul paa Selbjerg Vejle, den af Vejlerne hvor sikkert de fleste Par yngler. Men ogsaa paa Bygholm og Vesløs Vejler har jeg set og hørt Arten under Omstændigheder, som sikkert tydede paa Yngel.

Rødben, *Tringa t. totanus*. Uhyre almindelig som Ynglefugl. Paa de Partier af Vejlerne, som har Strandengs-Karakter, er den Karakterfugl.

Sortklire, *Tringa erythropus*. 15. Juli 1928 hørte jeg een fløjte paa Selbjerg Vejle.

Hvidklire, *Tringa nebularia*. I de tre Aar, jeg har besøgt Vejlerne i Begyndelsen af Juni, har jeg hver Gang set Smaaflokke af denne Klireart, som paa deres Træk mod Nord har rastet ved de oversvømmede Enges velfyldte Spisekammer.

Brushane, *Philomachus pugnax*. At denne Fugl her i Landet er taget til i Antal, siden den ved Jagtloven af 1922 fik Fred i Yngletiden, er glædeligvis hævet over enhver Tvivl. Ogsaa paa Vejlerne er den nu en meget talrig Ynglefugl. Overalt træffer man i Foraarstiden paa Skoggerpladser, paa hvilke jeg har set indtil 14 ♂♂ optræde samtidig; og rundt om paa Engene findes omkring 1. Juni mange Reder med Æg. Paa Selbjerg Vejle yngler de fleste; men ogsaa paa de andre Vejlers Engstrækninger er Brushanen almindelig.

Klyde, *Recurvirostra a. avocetta*. Saavel paa Vesløs, som paa Bygholm Vejle findes Klydekolonier. I 1928 opgjorde jeg Antallet af ynglende Par til henholdsvis c. 10 og c. 30. Paa Bygholm Vejle yngler de meget spredt, saa derfor er det ret sandsynligt,

at Antallet af ynglende Par i Virkeligheden var større end jeg anslog det til. I 1928 fandtes flere Reder med Æg; bl. a. en den 3. Juni, hvor Redeskaalen var brolagt med smaa Muslingskaller, saaledes som man ofte ser det gjort hos Almindelig Præstekrave og Strandskade.

Almindelig Ryle, *Calidris alpina schinzii*. Almindelig Ynglefugl, men paa Grund af sit stilfærdige Liv i Yngletiden gør den sig ikke meget bemærket.

Hørsegøg, *Capella g. gallinago*. Paa de mere sumpede Partier, navnlig i Selbjerg Vejle, er den almindelig Ynglefugl. Her kan samtidig høres adskillige vrinskende Hanner i Luften. — 3 Reder med friske Æg samt en Dununge fandtes 27. Maj og 30. Maj 1927 ved Østerild Fjord (B. L.).

Dværgmaagen, *Larus minutus*. Ved mit første Besøg paa Vejlerne i 1928 var den ene af Turens to store og glædelige ornithologiske Begivenheder den, at Dværgmaagen blev truffet som Ynglefugl paa Selbjerg Vejle; og ved ethvert af mine senere Besøg, i 1929 og 1931, blev Arten ikke alene genfundet som ynglende paa den samme Lokalitet, men synes endog at være tiltaget i Antal.

Første Gang jeg saa Dværgmaagen paa Vejlerne var 1. Juni 1928. Da vi paa vor Vandring var naaet op til den nordøstlige Del af Selbjerg Vejle, blev jeg i det Mylder af Hættemaager, Sandterner og Fjordterner, der stod som en hvirvlende, hvid Sky over Engen, opmærksom paa adskillige Dværgmaager, dels helt udfarvede Fugle, dels nogle i Ungfuglenes spraglede Dragt. Man skulde mene, at det i en saadan tusindtallig Skare af hvide, sortkallottede Fugle, som den hvorom der her er Tale, maatte være vanskeligt at skelne Dværgmaagerne; men det synes jeg slet ikke, det er. Disse Fugles Udseende, Stemme og Væremaade er saa karakteristisk, at de for enhver, der blot har nogen Kendskab til Fugle, straks vil gøre sig bemærket. Fra Hættemaagerne skelnes de, foruden ved deres ringe Størrelse, dels ved de ret brede og afrundede Vingspidser, dels ved Vingernes mørke Undersider og dels ved det sorte paa Hoved og Hals, der fremtræder, som om Fuglene har trukket en sort Hætte over Hovedet og halvvejs ned paa Halsen. Flugten er flagrende og uregelmæssig og savner Hættemaagernes Gliden. Stemmen lyder i Almindelighed som et blødt: Jæck, jæck, jæck; men i Angst, naar man f. Eks. kommer deres Reder for nær, udstøder de en Lyd,

der minder en Del om Sortternernes: Skiri. Et usvigeligt Kendetegn for Dværmaagerne er, at de, hvor de yngler Side om Side med Hættemaager, Terner o. s. v., altid holder sig underst i den svævende Fuglesky som staar over ens Hoved, naar man betræder Yngleomraadet.

Overfor Mennesker er de meget tillidsfulde. Ofte staar de stille i Luften kun et Par Meter fra ens Hoved, som om de rigtig vil granske dette sære »Dyr«, som har trængt sig ind paa deres Enemærker. Sætter man sig ned paa Engen 10—15 m fra Reden, varer det ikke længe, førend Fuglen daler ned til sine Æg og roligt lægger sig til at ruge, blot man forholder sig ubevægelig.

Paa Selbjerg Vejle anlægger Dværgmaagerne deres Reder paa ret tør Græsbund. Disse, som er meget smaa, er altid bygget særdeles sirligt af korte og tynde Rørstumper og Græsstraa. Æglægningen har, de Gange jeg har besøgt Vejlerne, været tilendebragt de første Dage af Juni, og i næsten alle Tilfælde indeholder Rederne 3 Æg.

I 1928 opgjorde jeg Antallet af ynglende Par til c. 15. Der blev fundet to Kolonier med nogle faa Hundrede Meters Afstand, og disse bestod af henholdsvis 5 og 6 Reder. Indenfor hver Koloni laa Rederne ret nær hinanden, ofte kun med nogle faa Meters Afstand.

I 1929 fandtes tre Kolonier ligeledes med 5—6 Reder i hver, og i 1931 var der en Koloni paa 11—12 Reder samt et Par Smaakolonier paa 5—6 Reder; usandsynligt er det ikke, naar det store Terrain tages i Betragtning, at andre Smaasamfund har unddraget sig Opmærksomheden; men at der nu er en Ynglebestand paa 20—25 Par, er i hvert Fald sikkert.

Som tidligere nævnt, blev adskillige Dværgmaager i Ungfuglenes spraglede Dragt set. At i hvert Fald nogle af disse Fugle yngler, tror jeg sikkert, da de optræder ligesaa ængstelige og paagaende, som de udfarvede Fugle, naar man betræder Yngleomraadet. Tilsyneladende lever de smaa Maager i god Forstaaelse med deres Naboer, da man kan se saavel Hættemaage- som Sandterne- og Fjordternereder i Dværgmaageredernes umidbare Nærhed.

Ved Besøget 5. Juni 1931 saas mange Dværgmaager flagre frem og tilbage over den sydlige Del af Lund Fjord paa ivrig Jagt efter Insekter, medens andre laa og hvilede paa Vandet.

Et skønnere Syn end disse smaa Maager, som, med Rosenskær over det hvide Bryst, laa og vuggede paa Fjordens glitrende Smaabølger i Junidagens blændende Sol, kan man vanskeligt tænke sig, og man maa inderligt haabe, at denne, vor nordligste Dværgmaagestamme, endnu i mange Aar maa kunne finde Ynglefred paa Vejlernes vidtstrakte Enge!

Hættemaage, *Larus r. ridibundus*. Vejlernes talrigste Fuglefolk er uden Sammenligning Hættemaagerne. Hvor man end færdes, ser man Hættemaager sværme i Luften, og overalt, paa de mest forskelligartede Lokalteter, finder man deres Reder: Saa vel paa de tørre, som paa de vaade Enge, paa lavt Vand, hvor Tagrørene staar spredt og kun naar ringe Højde, mellem høje Rør paa blød Bund og paa Tuer, omgivet af ret dybt Vand, ude i Søerne. Som Følge af denne Uensartethed i Ynglesteder træffer man ogsaa paa alle Former af Redebygning, lige fra en ubetydelig Fordybning i Græsset, hvor Æggene ligger omgivet af en tynd Krans af Rørstumper, indtil de 30—40 cm høje Redekgeler som findes paa de Steder, hvor Vandstanden kræver et solidt Byggearbejde, før Æggene kan lægges. Koloniernes Størrelse og Intensitet er ogsaa meget vekslende. Paa Engene, hvor Rederne saa at sige kan anbringes overalt, er Koloniomraaderne store, men med betydelige Afstande mellem Rederne, hvorimod de klumpes sammen paa de Steder — i Rørskovene f. Eks. — hvor den givne Plads til deres Anbringelse kun er ringe. Paa Selbjerg Vejle yngler vel nok de fleste Hættemaager, men ogsaa paa alle de andre Vejle er de, som allerede nævnt, talrige.

Stormmaage, *Larus c. canus*, findes mærkelig nok, saa vidt jeg har kunnet konstatere, ikke som ynglende paa Vejlerne, og den ses i det hele taget meget sparsomt og kun i Limfjordens umiddelbare Nærhed.

Sølvmage, *Larus a. argentatus*. Meget faatallig. Hyppigst træffes den i Nærheden af Limfjorden; men undertiden ses ogsaa enkelte længere inde over Vejlerne, formodentlig paa Vej til Havet.

Svartbag, *Larus marinus*. Ved ethvert af mine Besøg paa Selbjerg Vejle har jeg set en mindre Flok, bestaaende af yngre, ikke udfarvede Fugle, som opholdt sig ved Selbjergsøen. Undertiden ses enkelte kredse over Engene, højt oppe.

Dværgterne, *Sterna a. albifrons*. Om den yngler paa Vejlerne, er det ikke lykkedes mig at konstatere; men jeg anser det for sandsynligt, at enkelte Par vil kunne findes ynglende,

da jeg ved alle mine Besøg har truffet Dværgterner parvis og set, hvorledes Hannerne, som de galante Ægtemænd de er, ved flittig Fiskefangst i Kanalerne har sørget for Hunnernes Underhold, saaledes som det er almindeligt at se andre Steder paa Dværgternernes Ynglepladser.

Fjordterne, *Sterna h. hirundo*. Talrig som ynglende paa de mere tørre Engstrækninger, ofte langt fra Limfjorden. Rederne ligger oftest spredt, ikke sjældent indblandet i Hættemaage- og Sandternekolonierne.

Havterne, *Sterna macrura*. Langt fra saa talrig som foregaaende Art; men dog ingenlunde sjælden. Rederne findes paa samme Lokalteter som Fjordternernes.

Splitterne, *Sterna s. sandvicensis*. Saavel paa Selbjerg Vejle som paa Vesløs Vejle har jeg ved ethvert af mine Besøg set enten enkelte Individier eller Smaaaflokke af denne Terneart; men jeg anser det for udelukket, at den yngler paa Vejle-Terrainet.

Sandterne, *Gelochelidon n. nilotica*. Paa Selbjerg Vejle er den almindelig Ynglefugl paa store Strækninger af Engomraadet. Rederne ligger — denne Arts Sædvane tro — meget spredt; men ofte i umiddelbar Nærhed af Hættemaage-, Dværgmaage- og Fjordternere. 1. Juni 1928 fandtes mange Reder, hvoraf flere indeholdt nyfødte Unger.

Sandterner træffer man ofte flyvende over de opdyrkede Marker langt fra Vejlerne.

Sortterne, *Chlidonias n. nigra*. Vel nok Vejlernes talrigst ynglende Terneart. Overalt, hvor der findes Rørskove afvekslende med aabent Vand, holder den til, og Kolonier paa 10—20 Par træffes meget hyppigt. Som Regel er disse Kolonier anlagt paa saa blød Bund, at det er vanskeligt for ikke at sige umuligt at komme ud til dem; men en enkelt Gang, 2. Juni 1928, traf jeg paa en Koloni mellem lave, aabne Rør paa fast Engbund, hvor Vandstanden kun var 6—8 cm. Rederne her indeholdt alle 3 Æg.

Hejre, *Ardea c. cinerea*. Ved alle mine Besøg har jeg paa Selbjerg Vejle truffet Hejre. Som Regel kun nogle faa Stykker; men 15. Juli 1928 var der en Flok paa 15.

Rørdrum, *Botaurus s. stellaris*. Da vi første Gang besøgte Vejlerne i 1928 meddelte Fiskeriinspektør JØRGENSEN, Vesløs, os, at Rørdrummen var hørt saavel paa Selbjerg Vejle, som ved Tømmerby Fjord; men skønt vi havde vor Opmærksomhed

henvendt paa Sagen, fik vi dette Aar ikke konstateret Rørdrummens Tilstedeværelse. I 1929 mente vi, at vi een Gang hørte den brøle paa Selbjerg Vejle uden dog at være helt sikre i vor Sag. Først ved Besøget i 1931 blev det med Sikkerhed konstateret, at Rørdrummen er fast Beboer i hvert Fald paa Selbjerg Vejle. 5. Juni 1931 hørtes een brøle flere Gange paa den nordøstlige Del af Vejen — Øst for Afvandingskanalen fra Lund Fjord — og een Gang lettede Fuglen fra Rørene og lod sig se. Næste Dag, 6. Juni, hørtes paa den vestlige Del af samme Vejle fra de store Rørskove omkring Selbjergsøen Rørdrummebrøl fra ikke færre end 3 Steder, og da Afstanden mellem disse Steder var meget betydelig, tør man sikkert gaa ud fra, at der dette Aar ynglede 3 à 4 Par paa Selbjerg Vejle.

Om Rørdrummen, som Fiskeriinspektør JØRGENSEN meddelte, ogsaa yngler ved Tømmerby Fjord, har jeg desværre ikke haft Lejlighed til nærmere at undersøge; men naar man ser de mægtige Rørskove, som omkranser Søen paa denne Vejle, anser jeg det for mere end rimeligt, at man ogsaa vil kunne træffe den her.

Skehejre, *Platalea l. leucorodia*. De af mig i dette Tidsskrifts XXII. Aargang meddelte Oplysninger om et Fund af ynglende Skehejre stammer fra mit første Vejle-Besøg i 1928. Ynglepladsen, som jeg den Gang fandt det for opportunt at hemmeligholde, fandtes i de store Rørskove, som kranser Søen paa Selbjerg Vejle. At jeg nu saa frimodigt røber Stedet, er paa Grund af den sørgelige Kendsgerning, at Skehejrekolonien nu desværre maa siges at være udryddet paa Vejlerne. Ved Besøget i 1931 meddelte en Opsynsmand, som fra de tidligere Aar var vel kendt med Skehejren, at den ikke længere fandtes paa Vejlerne, og trods ihærdig Efterforskning lykkedes det os heller ikke at faa den at se. Efter hvad Manden oplyste, var Grunden til Skehejrerne Forsvinden den, at de var blevet skudt, ikke af de jagtberettigede paa selve Vejlearealet, som tværtimod strengt fredede denne Fugl, men af Skytter paa de tilgrænsende Arealer. Opsynsmanden fortalte, at de skudte Eksemplarer var »gaaet til Amerika« — med andre Ord var blevet solgt til Samlere — om just til Amerika er vel tvivlsomt.

At der ynglede Skehejrer paa Selbjerg Vejle i 1929, ved jeg med Sikkerhed, idet Overklitfoged A. HEILMANN, Skagen, har meddelt mig, at han nævnte Aar fandt en Rede med 4 Æg ikke

langt fra det Sted, hvor Kolonien havde til Huse i 1928. Derimod savner jeg Oplysning om, hvorvidt de fandtes der i 1930.

Stork, *Ciconia c. ciconia*. Beboerne af de omliggende Landsbyers Storkereder henter, som rimeligt er, en stor Del af deres Føde fra Vejlernes velfyldte Spisekammer, saa derfor hører det ogsaa til Regelen at se en Stork eller to spankulere om paa Engene.

Vandrefalk, *Falco p. peregrinus*. At den Efteraar, Vinter og Foraar — i Træktiden — maa være en hyppig Gæst paa Vejlerne, bærer de talrige Fugleskeletter, som man træffer, med Hak i Brystbenkammen efter Falkens Næb, tydelige Vidnesbyrd.

Rørhøg, *Circus ae. aeruginosus*. Overalt paa Vejlerne, hvor der findes store, sammenhængende Rørskove, f. Eks. paa den sydlige Del af Vesløs Vejle, omkring Tømmerby Fjord, paa Selbjerg Vejle om Søen og Øst for Afløbskanalen fra Lund Fjord, er Rørhøgen Karakterfugl, saa man selv ved et flygtigt Besøg ikke kan undgaa at faa den at se kredse over sit vidtstrakte Rige. Jeg vil anslaa Tallet af ynglende Par til mellem 10 og 15. Alene paa Selbjerg Vejle blev der 6. Juni 1931 set mindst 12 Rørhøge. Reder har jeg fundet flere Gange, f. Eks. paa Selbjerg Vejle 6. Juni 1928. I denne Rede fandtes 3 ret spæde Dununger, 1 død, nyfødt Unge og 1 surt Æg. Da jeg 16. Juli tilsaa Reden, var Ungerne blevet saa store, at to af dem kunde lette sammen med Moderfuglen, da jeg nærmøde mig Reden, hvorimod den tredje Unge endnu ikke var blevet mere fortrolig med Vingernes Brug, end at den kun kunde flagre et kort Stykke, førend den lod sig dumpe ned mellem Rørene, hvor den blev indfanget for at blive fotograferet.

Det er mit absolutte Indtryk, at Rørhøgebestanden er vokset i de faa Aar, jeg har kendt Vejle-Terrainet, og den samme Opfattelse gjorde sig gældende hos den Opsynsmand, med hvem jeg talte om Sagen i 1931.

Hedehøg, *Circus pygargus*. 4. Juni 1928 saa jeg paa den nordlige Del af Vesløs Vejle en flyvende ♂. Jeg tror ikke, at denne Kærhøgeart yngler paa Vejlearealet, men snarere at den fra de tilstødende Hede- og Plantagearealer aflægger Fourageringsbesøg paa Vejlerne. At der findes Hedehøge paa saadanne Arealer Nord for Limfjorden, fik jeg bl. a. Bevis paa 9. Juni 1928, da jeg i Nærheden af Tved Plantage, c. 7 km Syd for Hanstholm, saa en Hedehøgehan.

Ringdue, *Columba palumbus*. Enkelte Eksemplarer har jeg af og til set trække over.

Mursejler, *Apus a. apus*. Over den sydlige Del af Lund Fjord har jeg ved ethvert af mine Besøg set Mursejlerne kredse. Om det har været Fugle paa Træk, hvad jo for Tidspunkternes Skyld (de første Dage af Juni) godt kan være Tilfældet — eller om det drejer sig om Ynglefugle, f. Eks. fra Omegnens Kirker, der her har en fast Fourageringsplads, er vanskeligt at afgøre.

Gøg, *Cuculus c. canorus*. Optræder meget almindeligt. — Snylter antagelig paa Gul Vipstjert og Engpiber; førstnævnte Art var meget ivrig til at forfølge Gøgene (B. L.).

Skade, *Pica p. pica*. Et enkelt Par holder til ved en Beplantning paa Skaarup Odde og aflægger regelmæssige Fourageringsbesøg paa den nærmeste Del af Bygholm Vejle.

Krage, *Corvus corone cornix*. At Vejlernes Rigdom af Reder med Æg og Unger virker tiltrækkende paa Omegnens Kragepar er rimeligt, og derfor hører det heller ikke til Sjældenhederne at se Krager paa Plyndringstog ud over Engene.

Rødrygget Tornskade, *Lanius c. collurio*. Paa Vesløs Vejle saas den 4. Juni 1928 to Par, som holdt til ved nogle Slaaenbuske, som groede paa en af Dæmningerne.

Digesvale, *Riparia r. riparia*. Ses talrigt paa Insektfangst over Rørskovene. I en Skrænt paa Skaarup Odde findes en mindre Koloni.

Forstuesvale, *Hirundo r. rustica*. Ogsaa denne Svaleart er ivrig Insektfanger paa Vejlerne.

Lærke, *Alauda a. arvensis*. Yngler selvfølgelig overalt paa de tørre Engstrækninger, men dog ikke i noget særligt stort Antal.

Stær, *Sturnus v. vulgaris*. I Sommertiden aflægger de kun talrige Fourageringsbesøg paa Vejlerne, hvorimod de om Efteraaret sikkert har deres faste Nattekvarter i de mange store Rørskove.

Tornsanger og Gærdesanger, *Sylvia c. communis* og *S. curruca curruca*. I en lille Bjærgfyrlantning paa Skaarup Odde hørtes enkelte 2. Juni 1928.

Rørsanger, *Acrocephalus s. scirpaceus*. Almindelig som Ynglefugl i Rørbevoksningerne.

Sivsanger, *Acrocephalus schoenobaenus*. Overmaade talrig. Rede med 4 Æg bl. a. fundet i en Vidiebusk paa Vesløs Vejle

4. Juni 1928. I 1931 hørte jeg paa Selbjerg Vejle en, som skuffende forstod at efterligne Sortklirens Stemme.

Engpiber, *Anthus pratensis*. Særdeles almindelig Ynglefugl.

Gul Vipstjert, *Motacilla f. flava*. Efter mit Skøn er Arten forbavsende faatallig, omend ikke sjælden, naar de mange gode Lokalteter tages i Betragtning.

Hvid Vipstjert, *Motacilla a. alba*. Paa Bygholm Vejle saas 1. Juni 1928 et Par, som madede udfløjne Unger, og enkelte Par har jeg ogsaa andre Steder bemærket ved mine forskellige Besøg.

Bynkefugl, *Saxicola r. rubetra*. Enkelte Par ses. Yngler sikkert.

Rørspurv, *Emberiza s. schoeniclus*. Særdeles almindelig. Reder med Æg ofte fundet i langt Græs eller mellem tørre Siv. — I flere Tilfælde og i alle iagttagne Tilfælde, hvor Reden indeholdt Unger (kan dog ikke gælde alment), var det ♂, som sad paa Reden (B. L.).